הוציאו לו פרק חמישי יומא נז.

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

סט א מי' פ"ט מהלכות פעולת יו"ט הלכה י:

רבינו חננאל

גליון הש"ס

הגהות הב"ח

מוסף רש"י

תוס' ישנים

כשפא כרי. ולאי טמאים אמון ואין שכינה ביניכם שורה בטומאה: **וכי דכר אלמד בהיקש.** כגון פר שלמד במתנות פנים אחת למעלה מן השעיר בהיקש והשעיר שבא למטה בהיקש מן הפר מחוברין ומלמדין מתנות שבפנים על מתנות הפרוכת בהיקש דוכן יעשה להאל מועד [1] וקיימא לן במסכת זבחים (דף מט:) דאין למדין בקדשים היקש מן היקש: **הימנו ודבר אחר.** היקש הראשון לאו היקש הוא שהרי בין בפר בין בשעיר כתיב מעלה ומטה ולא הוצרכו ללמוד זה מזה אלא את המנין הלכך כל חד וחד מעלמו למד מקלת ודבר אחר מקייומו במקלת ואין זה למד בהיקש. והיכי דמי היקש שאין אחר ומלמד [6] כהו כגון אם לא נאמר למטה בשעיר כלל או למעלה בפר לא נאמר כלל ולמדו הבהמות זו מזו בהיקש היינו היקש שאינו אחר ומלמד בהיקש: **הניחא למאן דאמר וכו'.** פלוגתא בזבחים בפרק אחיהו מקומן (דף מ.): **מקומות הוא דגמרי מהדדי.** אין זה היקש הלמד מן ההיקש שהרי בהיקש הראשון למדו בהמות זו מזו ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר ובהיקש השני לא הוקש שום דבר לאחת מן הבהמות ללמוד ממנה מה שלמדה בהיקש מחברתה אלא המקומות הוקשו זה לזה וכן יעשה להאל מועד כאשר כפר על הקודש והקודש לא למד כלום מחבלה בהיקש אלא הפר הוקש לשעיר והשעיר לפר במתנות הקודש: **ואי בעיא אימא חוץ מפנים כתב וימנא גמר.** אי נמי שבירא לן דפנים בהיקש למד יכול לחזור וללמוד על ההיכל בנא אחת מה שכתוב בו בפירוש כגון אחת למעלה בשעיר ושבע למטה בפר ועמהם אף מה שלמד בהיקש והיכי דמי היקש שאינו למד מן ההיקש כגון אם לא הוצרך היכל ללמוד מן נפני ולפנים אלא מה שלמד בהיקש אבל השתא דהוצרך ללמוד ממנו את המפורש בו למד הכל בנא אחת: **אני ראיתיה ברומי.** במסכת מעילה (דף ח:) גבי בן תלמיון נעשה גם לר' אלעזר בר' יוסי שריפא את בת מלך רומי שנכנס שד בגופה ששמו בן תלמיון והכניסוהו לאותר המלך ליטול כל מה שילבה ולא היה חפץ אלא ליטול משם ליגרות שבתבו גזירות שגזרו על ישראל ומלאה וקרעם [9] ושם ראה כלי בית המקדש נאוצר: **כסדרן.** מלמעלה למטה [1] כמצליף: **דמיס כדמיס.** של פר ושל שעיר קודש שנתן בפנים כלוס: **כאפרא דאשוכא.** בנבל שהיא מלוה: **הא קא יהיב למעלה דשעיר.** שנותן אחת למעלה בשם פר ובשם שעיר: **וכלה מכפר.** כלה הכפרות כמו שהן אמורות בענין: **במתנות אחרונות.** אחר שנתן אחת למעלה מן פר:

השתא ברי טמאים אתון דבתיב [1]טומאתה בשוליה אמר ליה תא חזי מה כתיב בהו [2]השוכן אתם בתוך טומאתם אפילו בזמן שהן טמאין שכינה שרויה ביניהן [6]וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש [3]האי הימנו ודבר אחר הוא ולא הוי היקש [3]הניחא למאן דאמר לא הוי היקש אלא למאן דאמר הוי היקש מאי איכא למימר מקומות הוא דגמרי מהדדי אי בעית אימא חוץ מבפנים בחדא זימנא גמר תנא בשהוא מזה אינו מזה על הפרוכת אלא כנגד הפרוכת [7]אמר ר' אלעזר בר' יוסי אני ראיתיה ברומי והיו עליה כמה טיפי דמים של פר ושעיר של יום הכפורים ודילמא דפר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז הוו דחזא דעבידי כסדרן ותנן נמי גבי פר העלם דבר של צבור כי האי גוונא כשהוא מזה לא היו נוגעין בפרוכת ואם נגעו נגעו אמר רבי אלעזר ברבי יוסי אני ראיתיה ברומי והיו עליה כמה טיפי דמים של פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז ודילמא דפר ושעיר של יום הכפורים נינהו דחזנהו דעבידי שלא כסדרן נתערבו לו דמים בדמים אמר רבא נותן אחת למעלה ושבע למטה ועולה לו לכאן ולכאן אמרוה קמיה דרבי ירמיה אמר [8]בבלאי טפשאי משום דדיירי בארעא דחשוכא אמרי שמעתא דמחשכן הא קא יהיב למעלה דשעיר מקמי מטה דפר והתורה אמרה [3]וכלה מכפר את הקדש כלה דם הפר ואחר כך כלה דם השעיר אלא אמר רבי ירמיה [8]נותן אחת למעלה ושבע למטה לשם הפר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם השעיר נתערבו לו דמים בדמים במתנות האחרונות סבר רב פפא קמיה דרבא למימר נותן שבע למטה לשם פר ולשם שעיר וחוזר ונותן אחת למעלה לשם שעיר אמר ליה רבא עד השתא קרו לן טפשאי והשתא טפשאי דטפשאי דקא מגמרינן להו ולא גמירי והא קא יהיב מטה דשעיר מקמי מעלה דשעיר והתורה אמרה תן למעלה ואחר כך למטה אלא

הימנו ודבר אחר לא הוי היקש. להאי שיטה קשה הא דקאמרינן לעיל בגרייתא לא יאמר למטה כשעיר וכו' דאי"כ לא הוה ליף אלא מהיקש דפר דהשתא לא הוי הימנו ודבר אחר וי"ל דגרייתא לעיל סבירא לה דהימנו ודבר אחר הוי היקש וקל להבין: **חוץ מפנים בדבר אחר גמר.** פי' רש"י אידי דניתן היקש לדרש בדברים המפורשין בפנים כגון למעלה בפר ומעלה בשעיר נלמוד בנא אחת אף אלו הלמד בהיקש עמו ותימה הוא לומר כן דהא יותרת הכבד ושתי הכליות דגמרינן שעירי ע"ז מפר העלם ופר העלם גמר מפר כהן משיח חטיב היקש מהיקש בזבחים פרק כ"ש (זבחים דף מא.) אע"ג דגמרינן שעירי ע"ז מפר העלם לענין הזאות דכתיבן בגופיה וכן בפ' איזהו מקומן (שם דף נה.) אלא גמרינן זבחי שלמי צבור שהן קדשי קדשים ובני לפון מדאיתקש למטאת ואע"ג דנפקא לן מהיקשא שאין נאכלין אלא לזכרי כהונה דכתיב במטאת (ויקרא ו) בגופיה וכן אשם לא יליף התם לפון מדאיתקש למטאת אע"ג דגמרינן נמי מההוא היקשא דמיכה דכתיב בגופיה דמטאת מיהו כל זה נ"ל לתרץ דלא דמו להא דהכא דהכא כל הזאות חטיב חד עניינא וכיון דגלי מקלת בגופיה גמרינן נמי בחד זימנא אפילו מאי דליף בהיקש אבל הכי לאו חד עניינא ניעבו וכ"ש פי' דמאחת למעלה דכתב בשעיר יליף מבחוץ בין בפר בין בשעיר ומשבע למטה דפר יליף בחוץ בין בפר בין בשעיר דהכי משמע ליה וכן יעשה באהל מועד בשתי הבהמות כמו שעשה אחת למעלה בשעיר בפנים וכן כאשר עשה בפר בפנים למטה יעשה לשתי הבהמות באהל מועד ולא נהירא לריא"ל לשון בחד זימנא גמר דהכי הוה ליה למימר פר בחוץ למעלה משעיר גמר ושעיר בחוץ למטה מפר גמר וגרמה לו פי' רש"י ולא דמי לכל הכי שהביא ר"י דהכא כיון דכתיב וכן יעשה באהל מועד משמע קאי אהזאות דכתיב בגופייהו דהיינו אחת למעלה בשעיר ושבע למטה דפר שהרי לא היה עושה לפני ולפנים אלא הזאות ואהא כתב וכן יעשה וא"כ גריכין אנו ללמוד בחד זימנא גם מה שלמדנו בהיקש [9]אשם לא כן אז לא הייתי מקיים וכן יעשה דמשמע לגמרי יעשה באהל מועד

בלה דם הפר ואח"כ בלה דם השעיר. לא ידענא מאי איצטריך לאתויי האי קרא מיפוק ליה מדכתיב מתנות דם הפר בריש וכתיב מוקה ושמא י"ל דלהכי אייתי האי קרא דאי מדכתיב מוקה ה"א מאוקה לא ילפינן אלא היכא דשינה הסדר של מעשה שלם כגון אם הקדיש לא עבודת שעיר דבחד מקום מקמי מעבודת אלא אחת ממתנות דשעיר מקמי שבע מתנות דפר לא מעבב להכי אייתי האי קרא דאי כי האי גוונא שאיר מקדיש אלא אחת ממתנות דשעיר מקמי שבע מתנות דפר לא מעבב להכי אייתי מדכתיב ובלה התורה אמרה בלה דם הפר לגמרי ואח"כ בלה דם השעיר והוי כמו שיהא הכפות עליו לעבוד:

(חמורה) [תמורה]. ואמרת בחמיה וכי הלמד בהיקש וחוזר ומלמד בהיקש זה דבר אחד הוא. הא אין עליך לדון אלא בהיקשא כלשון הראשון ולא מרבויא הכתובים. ואמרינן התם במאי פליגי בהימנו ודבר אחר, ר' ישמעאל סבר לא הוי היקש, ור' עקיבה ור' יוסי הגלילי סברי הוי היקש. בשלמא למאן דאמר לא הוי היקש, [היינו] דכתיב וכן יעשה לאהל מועד, שהקיש הכתוב דם שעיר לדם הפר, ולא חזר ולמד מדם השעיר אותו הדבר שלמדו מדם הפר אלא הזאות שכתובים בגופן בפירוש בהימנו ודבר אחר הוא זה. כשם שמזה לפני ולפנים מדם הפר ומדם השעיר כך עושה ומזה בהיכל, אלא למאן דאמר הוי היקש מאי איכא למימר. ופריקינן מקום ממקום נמר. כלומר ההיכל נמר מקדש הקדשים כך כתיב וכפר על הקדש זה קדש הקדשים, וכן יעשה לאהל מועד זה ההיכל, ולא נמר הזאות האלא כשם שלפנים כך וכך הזיות, כך בהיכל. אביבאית אימא חוץ ופנים בחד זימנא נמר. כלומר אמר רחמנא כפרה בפנים מדם הפר ומדם השעיר, וכפרה בהיכל. וכתיב אחר כך ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר. נמרי מהדדי כי בכל מקום עשייתן שוה. ואמרינן התם בשלמא למאן דאמר לא הוי היקש, היינו דכתיב בשלמי צבור ממושבותיכם תביאו לחם תנופה, שאין תיל תביאו, כלומר, דיי לו והקרבתם מנחה חדשה לה' ממושבותיכם (תביאו) לחם תנופה שתים שני עשרונים. מה תיל תביאו, לרבות לחמי תודה (שאין) [שהן] לחם שלמים כזה שיהיו כמות זה, מה זה הלחם עשרון לחלה שנאמר שתים שני עשרונים, אף חלות תודה עשרון לחלה. אימא שלמי צבור הכל שני עשרונים, אף לחמי תודה כן, ת"ל תהיינה, כלומר אלו שני עשרונים ולא לחמי תודה שני עשרונים. ולמדנו שלחמי תודה הן עשר חלות חמץ, מדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה', ולמדנו תרומת ה' מתרומת מעשר. הנה למדנו שהן עשר, שלא מצאנו דבר שחייב להוציא ממנו תרומה בפחות מעשרה. ולמדנו עשרה עשרונות לחמץ משלמי צבור שהן עשרון לחלה [2](והוא זה הוה) חלת לחם חמץ. אבל עשרה עשרונות למצה של

[1]) [זבחים מא. מט: מה:]. [2]) [מנחות עח.]. [3]) [זבחים מ:, ד] מעילה יח:, ס] ספרים לד: זבחים ס: מנחות נב. [זכריה יב: מתיות עה.]. [1]) [ויקרא טז]. [1]) [לעיל טו. נד:]. [6]) [וע"ע תוס' זבחים מ: ד"ה וחכ"א].

[6]) [זבחים מא. מט: מה:]. [7]) [מנחות עח.]. [8]) [זבחים מ:, ד] מעילה יח:, ס] ספרים לד: זבחים ס: מנחות נב. [זכריה יב: מתיות עה.]. [1]) [ויקרא טז]. [1]) [לעיל טו. נד:]. [6]) [וע"ע תוס' זבחים מ: ד"ה וחכ"א].

תורה אור השלם

1. טֻמְאָתָה בְּשׁוּלֶיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרִיתָהּ וַתֵּרֶד פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ רְאֵה יְיָ אֶת עָנְיִי כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב: איכה א ט
2. וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם: ויקרא טז טז
3. וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת הַשָּׂעִיר הַחָי: ויקרא טז כ

גליון הש"ם

רש"י ד"ה אני ראיתיה ברומי. ושם ראה בלי בית המקדש. כתובות דד"נ פ' מ"א מכתשת של בית אבטינס שלמן ומטורה ופרוכת ולין עדיין מונחים ברומי: תוס' ד"ה חוץ וכו' **שאם לא כן אז לא הייתי מקיים.** עיין לעיל דף נא ע"ב תוס' ד"ה דומה:

הגהות הב"ח

(ט) רש"י ד"ה הימנו כו' שאין מחר ומלמד בהיקש כגון אם לא:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' ישנים

מבטיות בנמ' דמלאי נבי דמלאי ואומר רבי דשלאי נבי דמלאי שבאותה הכל ואין נותן לכהן כלום אלא תרומת מעשר שני דתרומה גדולה כבר הפרים עם הארן [ולהכין] קתני מקנאת דמעבר שני מלי שיוכל לאוכלו מיד אבל נבי יין נתים ושבל ולאי נרין ליתן לכהן ולוי ולמה יקבע מקום ריחלל כיון שאינו מוכלו. מ"ר. וא"ת כיון דטעמא דהך ברייתא משום דאין בריה לר' יהודה א"כ מאי קאמרי בברייתא לר' יהודה אתה מודה שמא יבקע הגת ומעלא שיהה מבלים למפרע כדאמרינן בעירובין ובעינן יסוכה ומאי קושיא והאלא הן עלמן עומדייהו מטום דאין בריה בריה אבל לר' יהו אבכרי ים בריה לא היו חוסבין לבקיעה הגת ולמה מקשין ליה ל"ד טעם שאינו אמת ואומר רבי דה"ג אבכמן בזבחים פ' התערובות (דף עז:) אמקשה רבי אלעזר לחכמים טעם שאינו חוקם אמת (בזבחים פרק התערובות) נבי איבורי בעלי מומין שנתערבו באיבורי תמימין כי גם בכמה מקומות פירש בזה הענין ואין לי להאריך פה כאן: (ע"ב שיין לדף נו ע"ב)

רבי יוסי ור"ש אומרים אין בריה. והכי מסקינן בפרק בכל מערבין דלית ליה לרבי יוסי בריה וקשה לרבי דרבי יוסי אומרי יוסי דבגינעין בפרק מי שאמרו (דף נב:) נבי מה היא בתחון הימים ות"ר יוסי מנורשת ואינה מנורשת ואינה מיטמא הוי מיית הוי בריה ולכי לייש בפ' כל הגנו (שם דף כה.) על רבי יהודה ואין נראה ליתר דלרבי יוסי הי פקק אף לבי מיית בהא כי היכי דלרבי יהודה בהיא כאשם אים לבי מיית מנורשת ה"נ מסתמא לרבי יוסי ואומר רבי דשאני האם כי הדבר עומד להתברר ממילא אם יעמוד אם ימות אבל יש בריה אבל כאן אין הדבר עומד להתברר וכן בהיא דעיבורין דמפקר שני זה מחולל על הקלע שתעלה מן הים דמסקינן התם לרבי יוסי דלא חולל היינו נמי דבר שאינו עומד להתברר מיהו כי אלי נוטה קאמר בריש כל הגנו על רבי יהודה ומפקינן כן תולה בדעת אחרים לתולה בדעת עצמו ואלי שיטת דעומד להתברר דפירש [הר] מפיון למימר אם אבל לרבי שמעון לא היה יכול לומר שם זה המיוחס. הגה"ר. ומכח זה מסבר רבי הא דקשיא ליה דשמואל דאמר אבל דאית ליה דלתקיון בגיטין דשביר מרע אם אמי יהא נטול אלמא אית ליה בריה ואלי בשלבי ביצה (דף לז:) ליה ליה לשמואל בריה נבי שנים שבאלו בהמה וחצית בשותפות ואומר רבי דשאני בהיא דבילה שאין הדבר ניכר שיהא עומד להתברר שאלות אבל פליגי ליה ואלן פליגי ליה קושם שאלנו אבל נבי אם לא אמי הדבר עומד להתברר אם יחיה או לאו מיהו קשה לרבי מדאמרינן

עשרון לחלה. אימא שלמי צבור הכל שני עשרונים, אף לחמי תודה כן, ת"ל תהיינה, כלומר אלו שני עשרונים ולא לחמי תודה שני עשרונים. ולמדנו שלחמי תודה הן עשר חלות חמץ, מדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה', ולמדנו תרומת ה' מתרומת מעשר. הנה למדנו שהן עשר, שלא מצאנו דבר שחייב להוציא ממנו תרומה בפחות מעשרה. ולמדנו עשרה עשרונות לחמץ משלמי צבור שהן עשרון לחלה [2](והוא זה הוה) חלת לחם חמץ. אבל עשרה עשרונות למצה של

[1]) הגר"ר לפניהו נזבחים סט תוהה מהיכון למדה משלמים וכי דבר הלמד בהיקש וכו' וכ"ה בספרי בס' קרח ולפי זה אדרבה ריי סובר דהכי היקש אבל רביע נראה סביה לי בי לאחרת סט וכ"ש. [2]) נראה דל"ל מזה הא הוא חלת לחם חמץ.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com